Test Booklet Code & Serial No.
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

B

Paper-III
PHILOSOPHY

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....

(Name) ....

2. (Signature) ....

(Name) ....

Seat No. [| | | | |]

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....

(In words)

OMR Sheet No. [| | | | |]

(To be filled by the Candidate)

APR - 12317

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Number of Pages in this Booklet : **40** Number of Questions in this Booklet : **75**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/ questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थीनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत **75** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) **पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. **फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
11. **कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
12. **चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

PHILOSOPHY
Paper III
दर्शनशास्त्र
प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Note : This Question Paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Match the following :

List I

(*a*) Sāhacarya Saṁbandha

(*b*) Avinābhāva

(*c*) Anyathānupapannatva

List II

(*i*) Nyāya

(*ii*) Buddhists

(*iii*) Jaina

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)
(A)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(B)	(*ii*)	(*iii*)	(*i*)
(C)	(*i*)	(*iii*)	(*ii*)
(D)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)

1. जोड्या जुळवा :

सूची I

(*a*) साहचर्य संबंध

(*b*) अविनाभाव

(*c*) अन्यथानुपपन्नत्व

सूची II

(*i*) न्याय

(*ii*) बौद्ध

(*iii*) जैन

सांकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)
(A)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(B)	(*ii*)	(*iii*)	(*i*)
(C)	(*i*)	(*iii*)	(*ii*)
(D)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)

2. Which of the following schools do not accept the distinction between Pramā and Pramāṇa ?

(A) Nyāya and Vaiseṣika

(B) Nyāya and Jainism

(C) Nyāya and Buddhism

(D) Jainism and Buddhism

3. What are the two varieties of knowledge explored by Ryle ?

(A) Knowing-how and knowing-when

(B) Knowing-how and knowing-who

(C) Knowing-how and knowing-that

(D) Knowing-how and knowing-where

2. पुढीलपैकी कुठली दर्शने प्रमा आणि प्रमाण भेद स्वीकारत नाहीत ?

(A) न्याय व वैशेषिक

(B) न्याय व जैन

(C) न्याय व बौद्ध

(D) जैन व बौद्ध

3. राईलने विवेचन केल्यानुसार ज्ञानाचे दोन प्रकार कोणते ?

(A) कसे ते जाणणे व केव्हा ते जाणणे

(B) कसे ते जाणणे व कोण ते जाणणे

(C) कसे ते जाणणे व काय ते जाणणे

(D) कसे ते जाणणे व कोठे ते जाणणे

4. Which of the following is connected to the Nyāya theory of Anumāna ?

(1) Parārthānumāna

(2) Kāryānumāna

(3) Pūrvavat anumāna

(4) Kevala vyatireki anumāna

Options :

(A) 1, 2 and 3

(B) 1, 3 and 4

(C) 1, 2, 3 and 4

(D) 3 and 4

5. Hetvābhāsa means :

(1) Fallacy of the reason

(2) A fallacious reason

(3) Fallacy of anumāna

(4) Fallacy of locus

Options :

(A) 1, 2 and 3

(B) 1 and 2

(C) 1, 3 and 4

(D) 2 and 4

4. पुढीलपैकी कुठले न्यायाच्या अनुमान सिद्धान्ताशी संबंधित आहे ?

(1) परार्थानुमान

(2) कार्यानुमान

(3) पूर्ववत् अनुमान

(4) केवल व्यतिरेकी अनुमान

पर्याय :

(A) 1, 2 व 3

(B) 1, 3 व 4

(C) 1, 2, 3 व 4

(D) 3 व 4

5. हेत्वाभासाचा अर्थ .... हे आहे.

(1) हेतूचा तर्कदोष

(2) सदोष हेतू

(3) अनुमानाचा तर्कदोष

(4) पक्षाचा तर्कदोष

पर्याय :

(A) 1, 2 व 3

(B) 1 व 2

(C) 1, 3 व 4

(D) 2 व 4

6. Identify the features of Pratyakṣa Jñāna as defined by Nyāya :

(1) Spaṣṭam

(2) Avyabhichārin

(3) Abhrāntam

(4) Vyavasayātmakam

Options :

(A) 1, 2 and 4

(B) 2 and 4

(C) 2, 3 and 4

(D) 3 and 4

7. Habermas characterises the social sciences as :

(A) Non-hermeneutic

(B) Hermeneutic

(C) Double hermeneutic

(D) Quasi hermeneutic

6. न्यायप्रणित प्रत्यक्षाच्या व्याख्येतील प्रत्यक्षज्ञानाची लक्षणे ओळखा :

(1) स्पष्टम्

(2) अव्यभिचारिन्

(3) अभ्रान्तम्

(4) व्यवसायात्मकम्

पर्याय :

(A) 1, 2 व 4

(B) 2 व 4

(C) 2, 3 व 4

(D) 3 व 4

7. हॅबरमासने सामाजिक विज्ञानांचे वैशिष्ट्य असे सांगितले आहे :

(A) न-अन्वयार्थात्मक

(B) अन्वयार्थात्मक

(C) द्वि-अन्वयार्थात्मक

(D) व्याज-अन्वयार्थात्मक

8. Moral obligation is directed towards :

(A) Knowledge

(B) Hope

(C) Action

(D) Thought

8. नैतिक उत्तरदायित्व .... याला अभिमुख आहे.

(A) ज्ञान

(B) आशा

(C) कृती

(D) विचार

9. In the Vedic period there were how many puraṣarthas ?

(A) Three

(B) Four

(C) Five

(D) Six

9. वैदिक कालखंडात किती पुरुषार्थ मांडले गेले होते ?

(A) तीन

(B) चार

(C) पाच

(D) सहा

10. The view that punishment is a response to the magnitude of the wrong-doing is upheld by the :

(A) deterrence approach

(B) retributive approach

(C) reform approach

(D) communication approach

10. शिक्षा ही गैरवर्तनाच्या परिमाणाला दिलेला प्रतिसाद असतो, हे मत .... आहे.

(A) प्रतिबंधात्मक दृष्टिकोनाचे

(B) प्रतिशोधात्मक दृष्टिकोनाचे

(C) सुधारणावादी दृष्टिकोनाचे

(D) संप्रेषणात्मक दृष्टिकोनाचे

11. The concept of 'Ṛṇa' traditionally suggests obligatoriness to :

(A) Sages, gods and forefathers

(B) Environment

(C) Society

(D) God

12. Ethical subjectivist is regarded as :

(A) Relativist

(B) Pluralist

(C) Idealist

(D) Both (A) and (B)

13. According to Spinoza :

(A) there is no substances

(B) there are two substances

(C) there is only one substance

(D) there are many substances

11. पारंपरिकदृष्ट्या 'ऋण' संकल्पना कोणाप्रतीच्या उत्तरदायित्वाचे सूचन करते ?

(A) ऋषी, देवदेवता व पितरे

(B) पर्यावरण

(C) समाज

(D) परमेश्वर

12. नैतिक विषयीवादी .... असतो.

(A) सापेक्षतावादी

(B) अनेकतावादी

(C) चिद्वादी

(D) (A) व (B) दोन्ही

13. स्पिनोझाच्या मतानुसार :

(A) द्रव्य अस्तित्वात नसते

(B) दोन द्रव्ये अस्तित्वात असतात

(C) फक्त एक द्रव्य अस्तित्वात असतो

(D) अनेक द्रव्ये अस्तित्वात असतात

14. Who talks of kinds of pleasure ?

(A) J.S. Mill

(B) Aristotle

(C) Kant

(D) Stevenson

14. सुखाच्या प्रकारांविषयी कोणी सांगितले आहे ?

(A) जे. एस. मिल्ल

(B) ॲरिस्टॉटल

(C) कांट

(D) स्टीवन्सन

15. The central principle of ethical theory for Gilligan is :

(A) Justice

(B) Care

(C) Love

(D) Utility

15. गिलीगनच्या नैतिक उपपत्तीमधील मध्यवर्ती तत्त्व हे आहे :

(A) न्याय

(B) आस्था

(C) प्रेम

(D) उपयोगिता

16. Rights are interrelated with :

(A) Duties

(B) State

(C) Thinking

(D) Constitution

16. हक्क हे .... संबंधित असतात.

(A) कर्तव्याशी

(B) राज्याशी

(C) विचाराशी

(D) संविधानाशी

17. In Jainism the substance dharma stands for :

(A) Principle of motion

(B) Religious duty

(C) Duty

(D) Obligation

18. The libertarian account of justice is based on :

(A) General welfare

(B) Universal equality

(C) Inviolable personhood

(D) Resource distribution

17. जैन तत्त्वज्ञानात धर्म द्रव्य म्हणजे :

(A) गतीचे तत्त्व

(B) धार्मिक कर्तव्य

(C) कर्तव्य

(D) उत्तरदायित्व

18. न्यायाची स्वातंत्र्यवादी मांडणी हे .... यावर आधारित आहे.

(A) सामान्य कल्याण

(B) सार्वत्रिक समता

(C) अनुल्लंघनीय व्यक्तित्त्व

(D) संसाधन वितरण

19. Eudaimonism unholds the good of :

(A) the self for that of others

(B) others for that of the self

(C) both the self and others

(D) neither the self nor the others

19. युडेमोनिझम ....

(A) स्वत:साठी इतरांच्या हिताचा पुरस्कार करतो

(B) इतरांसाठी स्वत:च्या हिताचा पुरस्कार करतो

(C) स्वत: आणि इतरांचा पुरस्कार करतो

(D) स्वत:चाही आणि इतरांच्याही हिताचा पुरस्कार करतो

20. Truth is related to :

(A) argument

(B) proposition

(C) premise argument

(D) statement form

20. सत्यता संबंधित आहे :

(A) युक्तिवादाशी

(B) विधानाशी

(C) युक्तिवादाकार

(D) विधानाकार

21. The third figure of a syllogism is represented as :

(A) MP
SM
$\therefore$ SP

(B) PM
MS
$\therefore$ SP

(C) PM
SM
$\therefore$ SP

(D) MP
MS
$\therefore$ SP

21. संविधानाची तिसरी आकृती अशी दर्शविली जाते :

(A) MP
SM
$\therefore$ SP

(B) PM
MS
$\therefore$ SP

(C) PM
SM
$\therefore$ SP

(D) MP
MS
$\therefore$ SP

22. The Vedic word Ṛta stands for :

(A) Only moral order

(B) Only cosmic order

(C) Both moral and cosmic order

(D) None of the above

22. वेदातील ऋत या शब्दाने .... चा निर्देश होतो.

(A) केवळ नैतिक व्यवस्था

(B) केवळ वैश्विक व्यवस्था

(C) नैतिक आणि वैश्विक दोन्हीही व्यवस्था

(D) वरीलपैकी दोन्हीही नाही

23. "A piece of paper cannot be both white and not-white at the same", this is the example of law of :

(A) Nature

(B) Contradiction

(C) Excluded middle

(D) Identity

24. 'Universal affirmative' and 'Particular negative' propositions are symbolised as :

(A) 'A' and 'E'

(B) 'A' and 'O'

(C) 'E' and 'I'

(D) 'I' and 'O'

23. ''कागदाचा तुकडा हा एकाच वेळी श्वेत आणि अश्वेत दोन्ही असू शकत नाही'' हे उदाहरण .... याचे आहे.

(A) निसर्गाचा नियम

(B) व्याघाताचा नियम

(C) वर्जित मध्यतेचा नियम

(D) तादात्म्याचा नियम

24. 'सर्ववाची होकारार्थी' आणि 'विशेषवाची नकारार्थी' विधानांचे चिह्लांकन असे होते :

(A) 'A' आणि 'E'

(B) 'A' आणि 'O'

(C) 'E' आणि 'I'

(D) 'I' आणि 'O'

25. A deductive argument is invalid when :

(A) all premises are false

(B) the conclusion is false

(C) when all the premises as well as the conclusion are false

(D) all the premises are true and the conclusion is false.

26. .... is the relation between the propositions which have the same subject and the same predicate but which differ both in quality and in quantity.

(A) Contrary

(B) Sub-contrary

(C) Contradiction

(D) Subalternation

25. नैगमनिक युक्तिवाद अयुक्त असतो जेव्हा :

(A) सर्व आधारविधाने असत्य असतात

(B) निष्कर्ष विधान असत्य असते

(C) सर्व आधारविधाने तसेच निष्कर्ष विधानेही असत्य असतात

(D) सर्व आधारविधाने सत्य आणि निष्कर्ष विधान असत्य असते

26. ज्यांचे उद्देशपद आणि विधेयपद समान आहे पण जे गुण आणि परिमाणदृष्ट्या भिन्न आहेत, अशा विधानांमधील हे संबंध आहे :

(A) विरोध

(B) उप-विरोध

(C) व्याघात

(D) उपाश्रित

27. If the statement 'p' is true and the statement 'q' is false, the truth-value of the statements '$p \vee q$' and '$p \equiv q$' are :

(A) Both '$p \vee q$' and '$p \equiv q$' are true

(B) both '$p \vee q$' and '$p \equiv q$' are false

(C) '$p \vee q$' is false and '$p \equiv q$' is true

(D) '$p \vee q$' is true and '$p \equiv q$' is false

28. 'The ground work of the metaphysics of morals' cantians :

(A) Hedonistic principle

(B) Categorical imperative

(C) Naturalism

(D) Emotivism

27. जर 'p' हे विधान सत्य आणि 'q' हे विधान असत्य असेल, तर '$p \vee q$' आणि '$p \equiv q$' या विधानांचे सत्यतामूल्य हे असेल :

(A) '$p \vee q$' आणि '$p \equiv q$' ही दोनही विधाने सत्य

(B) '$p \vee q$' आणि '$p \equiv q$' ही दोनही विधाने असत्य

(C) '$p \vee q$' हे असत्य आणि '$p \equiv q$' हे सत्य

(D) '$p \vee q$' हे सत्य आणि '$p \equiv q$' हे असत्य

28. 'ग्राउंड वर्क ऑफ द मेटॉफिजिक्स ऑफ मॉरल्स्' मधे .... याचा अंतर्भाव आहे.

(A) सुखवादी तत्त्व

(B) निरुपाधिक आदेश

(C) निसर्गवाद

(D) भावनावाद

29. The *correct* symbolization of the following argument is :

Argument : Only citizens are voters. Not all residents are citizens. Therefore, some residents are not voters.

(A) $(X)(C_X \supset V_X)$

$(X)(R_X \supset C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . \sim V_X)$

(B) $(X)(C_X \supset V_X)$

$(\exists_X)(R_X . \sim C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . V_X)$

(C) $(X)(V_X . \supset C_X)$

$(\exists_X)(R_X . \sim C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . \sim V_X)$

(D) $(X)(V_X . C_X)$

$(\exists_X)(R_X . \sim C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . \sim V_X)$

30. $A \vee B$ is truth-functionally equivalent to :

(A) $A \supset \sim B$

(B) $A \equiv B$

(C) $\sim B \supset \sim A$

(D) $\sim A \supset B$

29. पुढील युक्तिवादाचे अचूक चिन्हांकन आहे :

युक्तिवाद—फक्त नागरिकच मतदार आहेत. सर्वच रहिवासी नागरिक नाहीत. म्हणून काही रहिवासी मतदार नाहीत.

(A) $(X)(C_X \supset V_X)$

$(X)(R_X \supset C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . \sim V_X)$

(B) $(X)(C_X \supset V_X)$

$(\exists_X)(R_X . \sim C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . V_X)$

(C) $(X)(V_X . \supset C_X)$

$(\exists_X)(R_X . \sim C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . \sim V_X)$

(D) $(X)(V_X . C_X)$

$(\exists_X)(R_X . \sim C_X) / \therefore (\exists_X)(R_X . \sim V_X)$

30. $A \vee B$ हे सत्यताफलनात्मकदृष्ट्या सममूल्य आहे .... शी.

(A) $A \supset \sim B$

(B) $A \equiv B$

(C) $\sim B \supset \sim A$

(D) $\sim A \supset B$

31. Match List I (Rules) with List II (Symbolic form) and select the *correct* code :

List I (Rules of Inference)

(*a*) Disjunctive Syllogism

(*b*) Hypothetical Syllogism

(*c*) Modus Tollens

(*d*) Modus Ponens

List II (Symbolic form)

(*i*) $p \supset q$

$p / \therefore q$

(*ii*) $p \supset q$

$\sim q / \therefore \sim p$

(*iii*) $p \supset q$

$q \supset r / \therefore p \supset q$

(*iv*) $p \vee q$

$\sim p / \therefore q$

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*i*)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)
(C)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)

31. यादी I (अनुमानाचे नियम) आणि यादी II (चिन्हांकित रूप) यांच्या जोड्या लावून योग्य तो सांकेतांक निवडा :

यादी I (अनुमानाचे नियम)

(*a*) वैकल्पिक संवाक्य

(*b*) सापेक्ष संविधान

(*c*) विधायक विधी

(*d*) निषेधक विधी

यादी II (चिन्हांकित रूप)

(*i*) $p \supset q$

$p / \therefore q$

(*ii*) $p \supset q$

$\sim q / \therefore \sim p$

(*iii*) $p \supset q$

$q \supset r / \therefore p \supset q$

(*iv*) $p \vee q$

$\sim p / \therefore q$

सांकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*i*)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)
(C)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)

32. Renuciation of the world is not necessary liberation according to :

(A) Sikhism

(B) Jainism

(C) Buddhism

(D) None of the above

32. मुक्तीसाठी संन्यास न घेणे अनिवार्य नाही असे जो धर्म मानतो तो आहे ....

(A) शीख

(B) जैन

(C) बौद्ध

(D) वरीलपैकी कोणतेही पर्याय नाही

33. Rebirth is *not* accepted by :

(A) Hinduism

(B) Islam

(C) Sikhism

(D) Jainisn

33. ज्या धर्माने पुनर्जन्म मानलेला नाही तो .... धर्म आहे.

(A) हिंदू

(B) इस्लाम

(C) शीख

(D) जैन

34. According to Ṛgveda :

(A) The world is real

(B) The world is unreal

(C) The world is apparent

(D) The world is indescribable

35. Which religions do not believe in idol worship ?

(A) Hinduism and Vaisṇavism

(B) Islam and Sikhism

(C) Hinduism and Sikhism

(D) None of the above

34. ऋग्वेदानुसार :

(A) जग सत् आहे

(B) जग असत् आहे

(C) जग भासमान आहे

(D) जग अनिर्वचनीय आहे

35. कोणता धर्म मूर्तिपूजा मानत **नाही** ?

(A) हिंदुधर्म आणि वैष्णव

(B) इस्लाम आणि शीखधर्म

(C) हिंदुधर्म आणि शीखधर्म

(D) वरीलपैकी कोणतेही पर्याय नाही

36. Wittgenstein's picture theory is a theory of :

(A) Image

(B) Intuition

(C) Fact

(D) Meaning

37. According to early Wittgenstein, components of a state of affairs are :

(A) Facts

(B) Objects

(C) Signs

(D) Names

36. विट्गेन्स्टाइन यांची चित्र उपपत्ती ही .... विषयक उपपत्ती आहे.

(A) प्रतिमा

(B) अंत:प्रज्ञा

(C) तथ्य

(D) अर्थ

37. प्रारंभीच्या विट्गेन्स्टाइनच्या मताप्रमाणे .... वस्तुस्थितीचे घटक आहेत.

(A) तथ्ये

(B) वस्तू

(C) चिन्हे

(D) नामे

38. Russell holds that universals are :

(A) Real entities

(B) Unreal entities

(C) Physical entities

(D) Appearances

39. According to Austin 'I appologise' is a :

(A) Descriptive Act

(B) Emotive Act

(C) Performative Act

(D) Prescriptive Act

38. रसेल यांच्या मतानुसार सामान्य या .... आहेत.

(A) सत् वस्तू

(B) असत् वस्तू

(C) भौतिक वस्तू

(D) भासमान

39. ऑस्टीन यांच्या मतानुसार 'मी क्षमा मागतो' ही .... कृती आहे.

(A) वर्णनात्मक

(B) भावनात्मक

(C) क्रियाशील

(D) आदेशात्मक

40. The Thesis of the indeterminacy of translation was upheld by :

(A) Russell

(B) Searle

(C) Dummett

(D) Quine

41. Hermeneutical method points to the significance of :

(*i*) historicity

(*ii*) culture

(*iii*) language

(*iv*) scientificity

Codes :

(A) All four

(B) (*i*), (*ii*) and (*iii*)

(C) (*i*), (*iii*), (*iv*)

(D) (*ii*) and (*iv*)

40. भाषांतराच्या ननिर्धारणतेचा सिद्‌धांत .... यांनी मांडला आहे

(A) रसेल

(B) सर्ल

(C) डमेट

(D) क्वाइन

41. अर्थनिर्धारणशास्त्रीय पद्धती हे .... याच्या महत्त्वाचा निर्देश करते.

(*i*) इतिहासपरता

(*ii*) संस्कृती

(*iii*) भाषा

(*iv*) वैज्ञानिकता

सांकेतांक :

(A) सर्व चार

(B) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*)

(C) (*i*), (*iii*) आणि (*iv*)

(D) (*ii*) आणि (*iv*)

42. According to Schleirmacher, hermeneutics is a method of :

(A) Knowing the existence of other minds.

(B) Avoiding misunderstanding of a text

(C) Understanding once's ownself

(D) Interpreting social events.

43. The phenomenological method was introduced by :

(A) Hegel

(B) Heidegger

(C) Husserl

(D) Habermas

42. श्लायरमाचर यांच्या मताप्रमाणे अर्थनिर्धारणशास्त्र हे .... पद्धती आहे.

(A) अन्य मनांच्या अस्तित्वाचे ज्ञान होण्यासाठीची

(B) संहितेचे चुकीचे आकलन टाळण्यासाठीची

(C) आपला 'स्व' जाणण्याची

(D) सामाजिक घटनांचा अर्थ लावण्याची

43. मानस प्रत्ययशास्त्रीय पद्धतीचा पुरस्कार .... यांनी केला

(A) हेगेल

(B) हायडेगर

(C) हुसर्ल

(D) हैबरमास

44. Which of the following statements offers a reason for the crisis of European sciences according to Husserl ?

(A) Science has originated in Europe.

(B) Science uses experimental method

(C) Science has forgotten its roots in the life-world

(D) Scientific explanations are incorrect

45. According to Husserl, in order to become a foundational discipline, philosophy must have :

(A) An experimental approach

(B) A presuppositionless beginning

(C) A mathematical base

(D) A base in Psychology

44. हुसर्ल यांच्या मते खालीलपैकी कुठले विधान युरोपीय विज्ञानाच्या पेचाचे कारण देते ?

(A) विज्ञानाचा उगम युरोपमधे झाला आहे

(B) विज्ञान प्रयोगपद्धतीचा उपयोग करते

(C) जीवन-विश्वातील आपल्या मूळांचा विज्ञानाला विसर पडला आहे

(D) वैज्ञानिक स्पष्टीकरणे चुकीची असतात

45. हुर्सल यांच्या मताप्रमाणे, पायाभूत विद्याशाखा बनण्यासाठी तत्त्वज्ञानाला .... आवश्यक आहे

(A) प्रायोगिक दृष्टिकोन

(B) गृहीतकरहित आरंभ

(C) गणितीय पाया

(D) मानसशास्त्रातील पाया

46. Sankara's theory of world is known as :

(A) Brahmavāda

(B) Brahmavivartavāda

(C) Pariṇāmavāda

(D) None of the above

46. शंकरांच्या जगत् संबंधित उपपत्तीला .... असे समजले जाते.

(A) ब्रह्मवाद

(B) ब्रह्मविवर्तवाद

(C) परिणामवाद

(D) वरीलपैकी कोणतेही पर्याय नाही

47. According to Rāmānuja, unconscious element in God really changes into the world, thus his theory is known as :

(A) Brahmavāda

(B) Pariṇāmvāda

(C) Vivartavāda

(D) Avachchhedvāda

47. रामानुजांच्या मते ईश्वराचा अचित अंश वास्तवात जगतामध्ये रूपांतरित होतो, त्यांच्या या उपपत्तीला .... असे समजले जाते.

(A) ब्रह्मवाद

(B) परिणामवाद

(C) विवर्तवाद

(D) अवच्छेदवाद

48. Among the following, which one is *not* correct according to Madhva ?

(A) The jagat is real

(B) The Brahman is supreme

(C) Moksha consists in the realisation of the inherent bliss of the jiva

(D) Brahman is nirguṇa

48. मध्वांच्या मते खालीलपैकी कोणते एक बरोबर **नाही** ?

(A) जगत सत्य आहे

(B) ब्रह्मन् सर्वोच्च आहे

(C) मोक्ष म्हणजे जीवाच्या आंतरिक आनंदाची प्रचिती

(D) ब्रह्मन् निर्गुण आहे

49. In the 'rope-snake' illusion according to Advaita-Vedānta :

(A) The snake is unreal

(B) The snake is real

(C) The snake is neither real nor unreal

(D) The snake is dream object

49. अद्वैत-वेदांताच्या मते रज्जूसर्प भ्रांतीमध्ये :

(A) सर्प असत् आहे

(B) सर्प सत् आहे

(C) सर्प सत् व असत् दोन्हीही नाही

(D) सर्प स्वप्नातील वस्तू

50. The concept of 'Shanti-Sena' has the following two aspects :

(A) Daya and Shanti

(B) Prem and Shanti

(C) Kshama and Shanti

(D) Seva and Shanti

51. Which one of the statements in the following does not reflect the true Gandhian perspective of thought ?

(A) Non-violence is an active moral struggle against evil

(B) Hate the sin and not the sinner

(C) Punishment must be retributive in nature

(D) Violence is not always wrong.

50. 'शांतिसेना' ह्या संकल्पनेत खालील दोन अंगे अंतर्भूत आहेत :

(A) दया व शांती

(B) प्रेम व शांती

(C) क्षमा व शांती

(D) सेवा व शांती

51. खालीलपैकी कुठल्या विधानात गांधींचा वैचारिक दृष्टिकोन प्रतिबिंबित होत नाही ?

(A) अहिंसा हा दुरिताविरुद्धचा कृतीशील नैतिक लढा आहे

(B) तिरस्कार पापाचा करा, पाप्याचा नव्हे

(C) शिक्षेचे स्वरूप प्रतिशोधात्मक असले पाहिजे

(D) हिंसा नेहमीच चुकीची नसते

52. Match the following :

List I

(*a*) Advaita Vedānta

(*b*) Visiṣṭa dvaitavāda

(*c*) Dvaitavāda

(*d*) Dvaitadviatvāda

List II

(*i*) Nimbarka

(*ii*) Shankara

(*iii*) Ramanuja

(*iv*) Madhva

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(C)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)
(D)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)

52. खालील जोड्या लावा :

यादी I

(*a*) अद्वैत वेदांत

(*b*) विशिष्ट द्वैतवाद

(*c*) द्वैतवाद

(*d*) द्वैताद्वैतवाद

यादी II

(*i*) निम्बार्क

(*ii*) शंकर

(*iii*) रामानुज

(*iv*) मध्व

सांकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(C)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)
(D)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)

53. Political power is *not* an end in itself but :

(A) means to enable people to lead better life

(B) means to empower people

(C) means to uplift the women

(D) means to uplift oneself spiritually

54. Seven social sins are given by :

(A) Swami Vivekananda

(B) Srī Aurobindo

(C) Rabindranath Tagore

(D) Mahatma Gandhi

55. Brahmavihārās include the following :

(A) Maitri, Karuṇā, Vinaya, Upekṣā

(B) Maitri, Karuṇā, Muditā, Upekṣā

(C) Vinaya, Karuṇā, Muditā, Upekṣā

(D) Maitri, Muditā, Upekṣā, Vinaya

53. राजकीय शक्ती स्वयंमेव साध्य नसून :

(A) लोकांस अधिक चांगले जीवन जगणे शक्य व्हावे, म्हणून साधनरूप होणे

(B) लोकांस सक्षम होण्यास साधनरूप होणे

(C) स्त्रियांच्या उद्‌धारास साधनरूप होणे

(D) स्वत:च्या आध्यात्मिक उन्नतीकरता साधनरूप होणे

54. सात सामाजिक पापे कोणी सांगितली ?

(A) स्वामी विवेकानंद

(B) श्री अरविंद

(C) रवींद्रनाथ टागोर

(D) महात्मा गांधी

55. ब्रह्मविहारात खालीलचा अंतर्भाव होतो :

(A) मैत्री, करुणा, विनय, उपेक्षा

(B) मैत्री, करुणा, मुदिता, उपेक्षा

(C) विनय, करुणा, मुदिता, उपेक्षा

(D) मैत्री, मुदिता, उपेक्षा, विनय

56. According to Vaiseṣikas which of the following does *not* have atoms/ aṇu

(A) Ākasa

(B) Prithvi

(C) Āpa

(D) Vāyu

57. Which of the following bhuta-dravyās are nitya ?

(A) Ākasa only

(B) Kāla only

(C) Prithvi, ĀP , Tej, Vāyu

(D) Kāla and Dik

56. वैशेषिकांच्या मते, खालीलपैकी कोणते द्रव्य अणुमय **नाही** ?

(A) आकाश

(B) पृथ्वी

(C) आप

(D) वायू

57. खालीलपैकी कोणती भूतद्रव्ये नित्य आहेत ?

(A) फक्त आकाश

(B) फक्त काल

(C) पृथ्वी, आप, तेज आणि वायू

(D) काल आणि दिक्

58. According to Sankarācharya which of the following nistas are mentioned in Srīmadbhagvadgītā ?

(A) Bhakti and Jñāna

(B) Karma and Bhakti

(C) Jñāna and Yoga

(D) Karma and Jñāna

58. शंकराचार्यांच्या मते खालीलपैकी कोणत्या निष्ठा श्रीमद्भगवद्गीतेमध्ये सांगितलेल्या आहेत ?

(A) भक्ती आणि ज्ञान

(B) कर्म आणि भक्ती

(C) ज्ञान आणि योग

(D) कर्म आणि ज्ञान

59. .... advocated that a word can express its meaning only by rejecting the opposite meaning.

(A) Prabhākar

(B) Dinnaga

(C) Dharmakirti

(D) Udayan

59. प्रतियोगी अर्थ नाकारूनच शब्द स्वत:चा अर्थ व्यक्त करतो, असे .... यांनी सांगितले आहे

(A) प्रभाकर

(B) दिन्नाग

(C) धर्मकीर्ती

(D) उदयन

60. Relations, according to Bradley, are :

(A) Internal

(B) External

(C) (A) and (B) both

(D) Conditional

61. Asatkāryavād is advocated by ....

(A) Sāṁkhya

(B) Vedānta

(C) Nyāya

(D) Baudha

62. According to Hume, self is a ....

(A) thinker

(B) knower

(C) bundle of ideas

(D) substance

60. ब्रॅडलीच्या मते, संबंध .... स्वरूपाचे असतात.

(A) आंतरिक

(B) बाह्य

(C) (A) आणि (B) दोन्ही

(D) सोपाधिक

61. .... यांनी असत्कार्यवाद सांगितलेला आहे.

(A) सांख्य

(B) वेदांत

(C) न्याय

(D) बौद्ध

62. ह्यूमच्या मते, 'स्व' म्हणजे :

(A) विचारकर्ता

(B) विचारांचा विचार करणारा विचार

(C) कल्पनांची मोळी

(D) द्रव्य

63. Match the following :

List I

(*a*) Akhyāti

(*b*) Asatkhyāti

(*c*) Anyathākhyāti

(*d*) Ātmakhyāti

List II

(*i*) Vijñānavāda

(*ii*) Nāgārjuna

(*iii*) Prabhākara

(*iv*) Nyāya

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)
(B)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)
(C)	(*iv*)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)
(D)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)

63. जोड्या लावा :

सूची I

(*a*) अख्याति

(*b*) असत्‌ख्याति

(*c*) अन्यथाख्याति

(*d*) आत्मख्याति

सूची II

(*i*) विज्ञानवाद

(*ii*) नागार्जुन

(*iii*) प्रभाकर

(*iv*) न्याय

सांकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)
(B)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)
(C)	(*iv*)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)
(D)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)

64. Causal interactionism is put forth by :

(A) Spinoza

(B) Descartes

(C) Ryle

(D) Leibnitz

64. .... यांनी कारणात्मक आंतरक्रियावाद मांडला.

(A) स्पिनोझा

(B) देकार्त

(C) राइल

(D) लायब्निझ

65. 'We cannot step into the same river twice' is said by :

(A) Heraclitus

(B) Aristotle

(C) Plato

(D) Parmenides

65. 'आपण त्याच नदीत दोनदा पाय टाकू शकत नाही' असे कोणी म्हटले आहे ?

(A) हेरॅक्लिटस

(B) ॲरिस्टॉटल

(C) प्लेटो

(D) पार्मेनायडिस

66. The analogy of two clocks is given by :

(A) Descartes

(B) Spinoza

(C) Leibnitz

(D) Plato

66. दोन घड्याळांचा दृष्टांत कोणी दिला ?

(A) देकार्त

(B) स्पिनोझा

(C) लायब्निझ

(D) प्लेटो

67. Anvitābhidhānavāda maintains that :

(A) Words do not denote their meanings separately

(B) The words convey their meanings and get connected afterwords

(C) Neither words nor sentences have separate meanings

(D) Meaning of a sentence is a function of the meanings of the components words

68. Indentify the *incorrect* pair :

(A) Nyāya – Paratahaprāmāṇya-vāda

(B) Buddhists–Svatahaprāmāṇya-vāda

(C) Mīmāṁsā – Paratahaprāmāṇya-vāda

(D) Sāṁkhya – Svatahaprāmāṇya-vāda

67. अन्विताभिधानवादानुसार :

(A) शब्दांचे अर्थ स्वतंत्रपणे निर्देशित होत नाहीत

(B) शब्द त्यांचे अर्थ व्यक्त करतात व नंतर ते परस्परांशी जोडले जातात

(C) शब्द व वाक्य या दोहोंपैकी कशालाच स्वतंत्र अर्थ नसतात

(D) वाक्यार्थ हे घटक शब्दांच्या अर्थाचे कार्य होय

68. चुकीची जोडी ओळखा :

(A) न्याय – परत:अप्रामाण्यवाद

(B) बौद्ध – स्वत:अप्रामाण्यवाद

(C) मीमांसा – परत:अप्रामाण्यवाद

(D) सांख्य – स्वत:अप्रामाण्यवाद

69. Match of the following :

Group I

(*a*) Cārvāka

(*b*) Bauddha

(*c*) Kumārila

(*d*) Prabhākara

Group II

(*i*) five pramāṇas

(*ii*) six pramāṇas

(*iii*) two pramāṇas

(*iv*) one pramāṇa

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)
(B)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)
(C)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*ii*)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)

69. जोड्या जुळवा :

गट I

(*a*) चार्वाक

(*b*) बौद्ध

(*c*) कुमारिल

(*d*) प्रभाकर

गट II

(*i*) पाच प्रमाणे

(*ii*) सहा प्रमाणे

(*iii*) दोन प्रमाणे

(*iv*) एक प्रमाण

सांकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)
(B)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)
(C)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*ii*)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)

70. One of the presuppositions of Gettier is :

(A) One cannot be justified in believing a false proposition

(B) One may be justified in believing a false proposition

(C) If one is justified in believing a proposition, then it is true

(D) If one is justified in believing a proposition, then it becomes true.

71. The traditional tripartite definition of knowledge is :

(A) Verified true belief

(B) Justified false belief

(C) Contingent true belief

(D) Justified true belief

70. गेट्टिअरचे एक गृहीतक असे आहे :

(A) असत्य विधानावर विश्वास ठेवण्याचे समर्थन होऊ शकत नाही.

(B) असत्य विधानावर विश्वास ठेवण्याचे समर्थन केले जाऊ शकते.

(C) जर एखाद्या विधानावर विश्वास ठेवण्याचे समर्थन केले गेले, तर ते सत्य असते

(D) जर एखाद्या विधानावर विश्वास ठेवण्याचे समर्थन केले गेले, तर ते सत्य होते.

71. ज्ञानाची पारंपारिक त्रिलक्षणात्मक व्याख्या :

(A) पडताळा घेतलेली सत्य धारणा

(B) समर्थन प्राप्त असत्य धारणा

(C) नैमित्तीक सत्य धारणा

(D) समर्थन प्राप्त सत्य धारणा

72. For the skeptic, the one who rejects skepticism and claims to have knowledge is a :

(A) dogmatist

(B) idealist

(C) reductionist

(D) realist

73. "Pratyakṣam kalpanāpoḍhaṁ abhrāntam", this definition is given by :

(A) Diṅnāga

(B) Gautama

(C) Haribhadra

(D) Dharmakīrti

72. संशयवादाच्या मतानुसार जो संशयवाद नाकारतो आणि ज्ञान असल्याचा दावा करतो तो :

(A) हटवादी

(B) चिद्वादी

(C) विलयनवादी

(D) वास्तववादी

73. "प्रत्यक्षं कल्पनापोढं अभ्रान्तम्", ही व्याख्या .... यांनी दिली.

(A) दिङ्नाग

(B) गौतम

(C) हरिभद्र

(D) धर्मकीर्ती

74. The essential feature of scepticism is :

(A) Necessity

(B) Contradiction

(C) Systematic doubt

(D) Uncertainty

74. संशयवादाचे आवश्यक लक्षण म्हणजे :

(A) अनिवार्यता

(B) व्याघात

(C) पद्धतशीर संशय

(D) अनिश्चितता

75. Who denied necessary relation between cause and effect ?

(A) Locke

(B) Aristotle

(C) Descartes

(D) Hume

75. कारण आणि परिणाम यामधे आवश्यक संबंध कोणी नाकारले ?

(A) लॉक

(B) ॲरिस्टॉटल

(C) देकार्त

(D) ह्यूम

ROUGH WORK